

Lietuvos draudimo rinkos apžvalga

2015 m. I ketvirtis

ISSN 2335-8335 (ONLINE)

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.
© Lietuvos bankas, 2015

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
Tel. (8 5) 268 0029, faksas (8 5) 268 0038

www.lb.lt
info@lb.lt

Turinys

I. DRAUDIMO RINKOS APŽVALGA.....	3
II. DRAUDIMO ĮMONIŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ APŽVALGA.....	5

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Pasirašytos įmokos	3
2 lentelė. Išmokos.	4

Paveikslų sąrašas

1 pav. Visos draudimo rinkos pasirašytų įmokų kaita ir augimo tempas.....	3
2 pav. Pasirašytų gyvybės ir ne gyvybės draudimo įmokų kaita.....	3
3 pav. Pasirašytų gyvybės draudimo įmokų kaita.....	3
4 pav. Gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal suformuotų techninių atidėjinių sumą	3
5 pav. Pasirašytų ne gyvybės draudimo įmokų kaita.....	4
6 pav. Ne gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal ne gyvybės draudimo grupių pasirašytas įmokas	4
7 pav. Visos draudimo rinkos išmokėtų sumų kaita ir augimo tempas	4
8 pav. Gyvybės ir ne gyvybės draudimo išmokų kaita.....	4
9 pav. Draudimo įmonių veiklos rezultatų kaita	5
10 pav. Įmonių turto struktūros kaita	5
11 pav. Įmonių investicijų struktūros kaita	5
12 pav. Draudimo įmonių investicijos pagal finansavimo šaltinius 2015 m. kovo 31 d.	6
13 pav. Įmonių mokumo atsargos ir koeficiento kaita.....	6

Santrumpos

kasko	sausumos transporto priemonių, išskyrus geležinkelių transporto priemones, draudimas
TPVCA	su sausumos transporto priemonių valdymu susijusios civilinės atsakomybės draudimas
VVP	vyrtausybės vertybiniai popieriai

Pastaba

Dėl apvalinimo lentelėse dėmenų sumos gali nesutapti.

I. DRAUDIMO RINKOS APŽVALGA

Šalies rinkoje 2015 m. kovo 31 d. draudimo paslaugas teikė 23 draudikai, 8 iš jų vykdė gyvybės draudimo ir 15 – ne gyvybės draudimo veiklą. Šalyje įsisteigusiu ir jos rinkoje gyvybės draudimo paslaugas teikiančių draudikų skaičius per 2015 m. pirmąjį ketvirtį mažėjo: Lenkijos draudimo bendrovė *MetLife Towarzystwo Ubezpieczen na Zycie i Reasekuracji Spolka Akcyjna* pradėjo Lietuvos filialo likvidavimą ir nuo 2015 m. kovo 1 d. paslaugas Lietuvoje teiks iš Lenkijos, pasinaudodama Europos Sąjungos sutartimi suteikta teise laisvai teikti paslaugas.

2015 m. pirmąjį ketvirtį Lietuvoje registruotos draudimo įmonės ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių Lietuvoje įsteigti draudimo įmonių filialai pasirašė 150,7 mln. Eur įmokų, t. y. 6,9 proc. daugiau nei per 2014 m. tą patį laikotarpį ir daugiausiai šalies draudimo rinkos istorijoje.

Rekordinės draudimo rinkos apimtis nulėmė augusios abi draudimo šakos, tačiau gyvybės ir ne gyvybės draudimo šakos augo nevienodai. Gyvybės draudimo rinkoje jau antrus metus iš eilės stebimas smarkus suaktyvėjimas – pasirašyta 14,0 proc. daugiau įmokų nei per 2014 m. tą patį laikotarpį, o jų suma pasiekė rekordinį dydį – 50,7 mln. Eur. Ne gyvybės draudimo rinkos augimo tempas nebuvo toks ženklaus – įmokų pasirašyta 3,6 proc. daugiau nei per 2014 m. tą patį laikotarpį, tačiau jų suma taip pat pasiekė rekordinį dydį – 100 mln. Eur. Ne gyvybės draudimo rinka savo geriausią rezultatą, pasiekta 2008 m., pagerino 1,0 proc., arba 1,0 mln. Eur.

1 lentelė. Pasirašytos įmokos

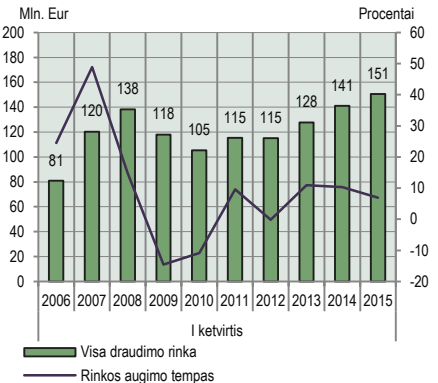
Draudimo šakos	Suma (mln. Eur)	Augimo tempas	
		2015 m. I ketv. (%)	2014 m. I ketv. (%)
Gyvybės draudimas	50,7	+14,0	+15,5
Ne gyvybės draudimas	100,0	+3,6	+8,1
Iš viso	150,7	+6,9	+10,3

Dviženklį gyvybės draudimo įmokų augimą daugiausia lėmė investicinis gyvybės draudimas, sudarantis didžiausią (68,0 proc.) pasirašytų gyvybės draudimo įmokų dalį. 2015 m. pirmąjį ketvirtį šios draudimo grupės pasirašytų įmokų suma didėjo 15,9 proc., iki 34,5 mln. Eur. Tai rodo, kad draudėjams buvo priimtina didesnė rizika – sumažėjus indėlių palūkanoms, jie ieškojo alternatyvių taupymo būdų, kurie buvo rizikingesni, tačiau galimai pelningesni. Didėjo ir konservatyvių investavimo šaltinių paklausa – draudimo išgyvenimo atveju įmokų pasirašyta 12,0 mln. Eur, t. y. 7,2 proc. daugiau nei per 2014 m. tą patį laikotarpį. Sparčiai augo ir anuitetų bei draudimo mirties atveju apimtys – augimo tempas siekė 8,9 proc. (pasirašyta 1,3 mln. Eur ir 2,7 mln. Eur įmokų atitinkamai). Visų gyvybės draudimo grupių pasirašytų įmokų suma buvo rekordinė, išskyrus sutuoktvių ir gimimų draudimo grupę – joje dėl nesudarymų naujų sutarčių įmokos nuolat mažėja.

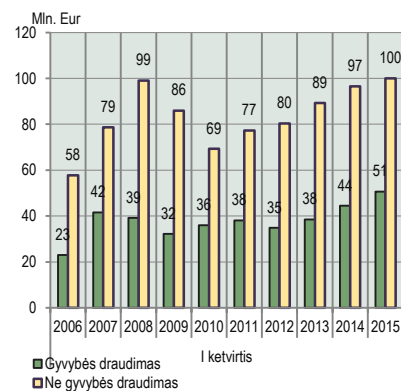
2015 m. pirmąjį ketvirtį ypač smarkus buvo vienkartinį įmokų augimas (47,6 proc.) – metų pabaigoje jos siekė 8,5 mln. Eur. Didžiausios gyvybės draudimo grupės – investicinio gyvybės draudimo – vienkartinį įmokų augimas siekė 45,9 proc. (iki 7,2 mln. Eur).

Rinkos dalyvių, vykdančių gyvybės draudimo veiklą, valdomų techninių atidėjinių suma toliau didėja ir 2014 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje sudarė 860,7 mln. Eur. Gyvybės draudimo rinkoje pagal suformuotų techninių atidėjinių sumą pirmąją ilgiausiai Lietuvoje veikiančios ir seniausią draudimo portfelį turinčios įmonės *Swedbank Life Insurance SE* Lietuvos filialas, UAB „SEB gyvybės draudimas“ ir *ERGO Life Insurance SE*, šiemet jų gretas papildė ir UAGDPB „AVIVA Lietuva“.

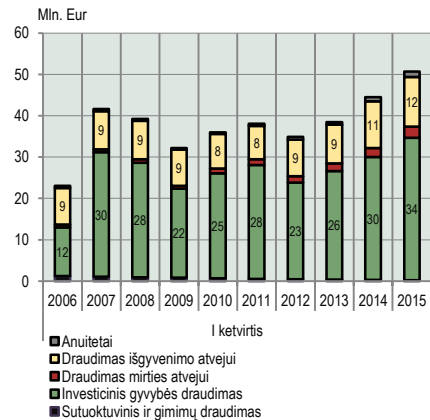
1 pav. Visos draudimo rinkos pasirašytų įmokų kaita (skalė kairėje) ir augimo tempas (skalė dešinėje)

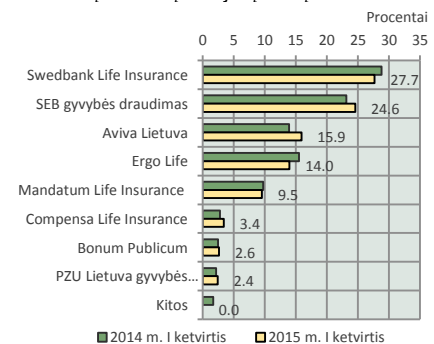
2 pav. Pasirašytų gyvybės ir ne gyvybės draudimo įmokų kaita

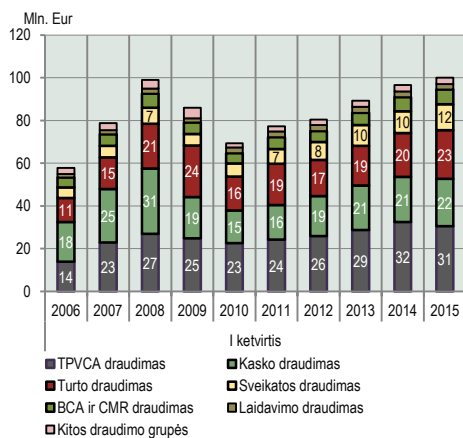
3 pav. Pasirašytų gyvybės draudimo įmokų kaita

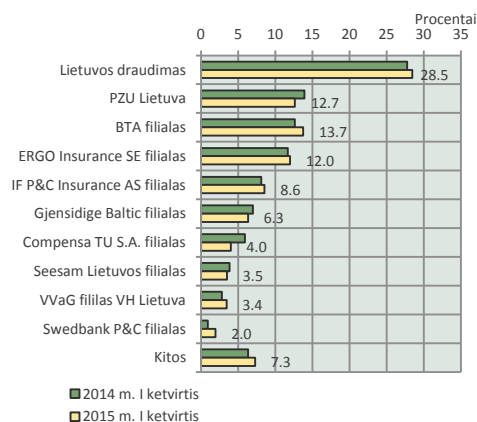
4 pav. Gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal suformuotą techninių atidėjinių sumą

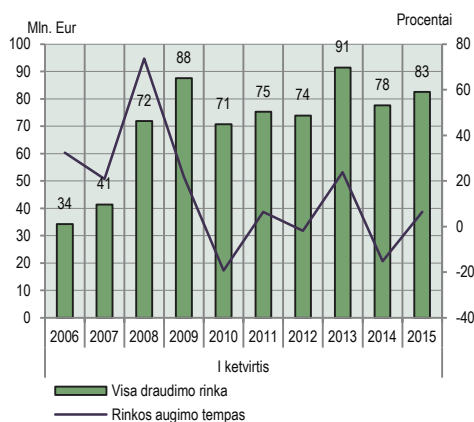
5 pav. Pasirašytų ne gyvybės draudimo įmokų kaita

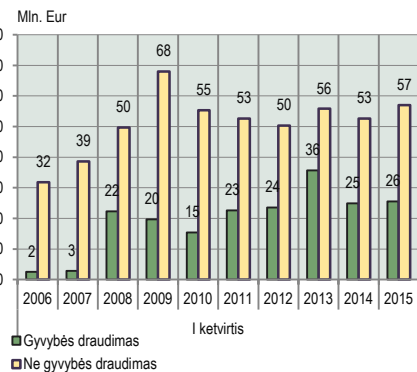
6 pav. Ne gyvybės draudimo rinkos koncentracija pagal ne gyvybės draudimo grupių pasirašytas įmokas

7 pav. Visos draudimo rinkos išmokėtų sumų kaita (skalė kairėje) ir augimo tempas (skalė dešinėje)

8 pav. Gyvybės ir ne gyvybės draudimo išmokų kaita

Per 2015 m. pirmąjį ketvirtį didžiausioje ne gyvybės draudimo grupėje – TPVCA – pasirašyta 30,6 mln. Eur įmokų, t. y. įmokų apimtis, palyginti su tuo pačiu 2014 m. laikotarpiu, sumažėjo 5,8 proc. TPVCA draudimo grupės apimčių nuosmukį labiausiai lėmė tai, kad juridinių asmenų pasirašytų įmokų suma sumažėjo 11,1 proc., gyventojų pasirašytų įmokų suma mažėjo 1,7 proc. Kasko draudimo grupėje pasirašyta 22,1 mln. Eur įmokų, t. y. 4,6 proc. daugiau nei per 2014 m. tą patį laikotarpį.

Ne gyvybės draudimo rinka labiausiai augo dėl turto ir sveikatos draudimo grupių pokyčių. Turto draudimo grupėje pasirašytų įmokų suma didėjo 11,3 proc., iki 22,8 mln. Eur. Sveikatos draudimo grupėje matomas stabilus ilgalaikis augimas ir kasmet fiksuojama rekordinė draudimo apimtis dėl papildomo savanoriško sveikatos draudimo pogrupio pasirašytų įmokų išaugimo. 2015 m. pirmąjį ketvirtį sveikatos draudimo grupėje pasirašyta 12,1 mln. Eur įmokų, t. y. 17,8 proc. daugiau nei pernai per tą patį laikotarpį.

Padidėjusi konkurencija ne gyvybės draudimo rinkoje turėjo įtakos ir užimamų rinkos dalių pokyčiams. Keturios stambiausios ne gyvybės draudimo rinkos dalyvės ir 2015 m. pirmąjį ketvirtį išlaikė aukščiausias pozicijas rinkoje, tačiau AB „Lietuvos draudimui“, BTA Insurance Company SE filialui ir ERGO Insurance SE filialui pavyko padidinti užimamos rinkos dalį, o UAB DK „PZU Lietuva“ rinkos dalis mažėjo. Atkreiptinas dėmesys, kad artimiausiu metu ne gyvybės draudimo rinkoje dėl didžiausią dalį užimančių ne gyvybės draudimo rinkos dalyvių akcininkų pasikeitimų tikėtini esminiai pokyčiai.

Per 2015 m. pirmąjį ketvirtį draudikai išmokėjo 82,5 mln. Eur išmokų, t. y. 6,4 proc. daugiau, nei buvo išmokėta per 2014 m. tą patį laikotarpį.

2 lentelė. Išmokos

Draudimo šakos	Suma (mln. Eur)	Augimo tempas	
		2015 m. 1 ketv. (%)	2014 m. 1 ketv. (%)
Gyvybės draudimas	25,5	+2,3	-30,0
Ne gyvybės draudimas	57,0	+8,4	-5,7
Iš viso	82,5	+6,4	-15,2

2015 m. pirmąjį ketvirtį gyvybės draudimo išmokos didėjo 2,3 proc., iki 25,5 mln. Eur. Tačiau didžiausioje gyvybės draudimo grupėje – investicinio gyvybės draudimo – išmokos mažėjo 1,5 proc. Augimą labiausiai lėmė draudimo išgyvenimo atveju ir anuitetų išmokos, jų augimo tempas siekė 15,0 proc. ir 45,5 proc. atitinkamai. Panašaus lygmens gyvybės draudimo išmokos stebimos nuo 2011 m., o 2013 m. neįprastai didelę išmokų sumą lėmė mokėjimai pagal 2012 m. pabaigoje baigusias galioti 10 m. trukusias sutartis, sudarytas 2002 m., prieš pasikeičiant mokesčiai aplinkai.

Ne gyvybės draudimo išmokų augimą labiausiai lėmė turto draudimo grupės išmokėtų sumų padidėjimas 32,1 proc., iki 7,7 mln. Eur. TPVCA draudimo grupėje per 2015 m. pirmąjį ketvirtį išmokėta 21,0 mln. Eur draudimo išmokų, arba 2,5 proc. daugiau nei per 2014 m. tą patį laikotarpį. Kasko draudimo išmokos padidėjo 11,3 proc. – iki 18,3 mln. Eur.

II. DRAUDIMO ĮMONIŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ APŽVALGA

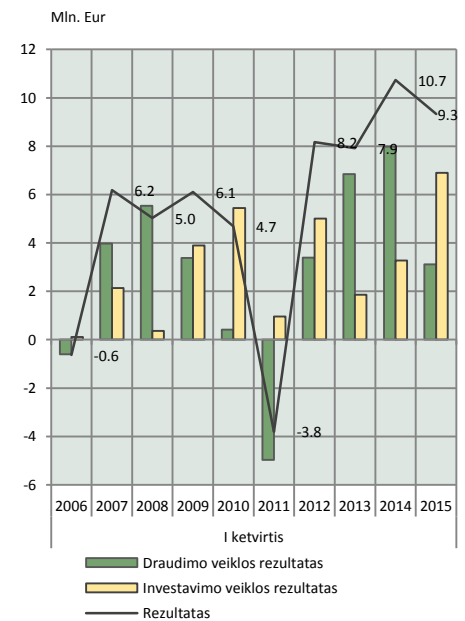
Pastarųjų metų sandūroje pradėti sudarinėti sandoriai dėl draudimo įmonių akcininkų pasikeitimo, kuriuos nulėmė Jungtinės Karalystės draudimo bendrovės „Royal & Sun Alliance Insurance“ sprendimas parduoti Baltijos valstybėse vykdomą draudimo verslą bei PZU grupės sprendimas jį įsigyti, dar nėra galutinai įgyvendinti, todėl 2015 m. kovo 31 d. draudimo paslaugas rinkoje teikė jau kuris laikas nesikeitusių 10 registruotų draudimo įmonių. Dviejų įmonių – UAB „Būsto paskolų draudimas“ ir UADB „Industrijos garantas“ – draudimo veiklos licencijos galiojimas sustabdytas, todėl jos aktyvios veiklos nevykdo. Dvi bendrovės – UAB DK „PZU Lietuva“ ir ERGO Life Insurance SE – yra įsteigusios filialus Latvijoje ir Estijoje, todėl jų finansinės ataskaitos apima ir minėtose šalyse vykdomos veiklos rezultatus. Toliau bus aptariami tik Lietuvos Respublikoje registruotų draudimo įmonių finansiniai rodikliai.

Per pirmąjį metų ketvirtį draudimo įmonės uždirbo 9,3 mln. Eur pelno, 13,0 proc. mažiau nei per atitinkamą praėjusių metų laikotarpį. Vertinant dešimties metų rezultatus, tik 2006 ir 2011 m. pirmaisiais ketvirčiais bendras įmonių veiklos rezultatas buvo nuostolis. 2015 m. pradžia ganėtinai sėkminga – uždirbtas pelnas yra vienas didžiausių per dešimtmetį. Didesnį pelną – 5,1 mln. Eur – uždirbo gyvybės draudimo įmonės, visos jos dirbo pelningai. Ne gyvybės draudimo įmonių uždirbtas pelnas buvo 0,9 mln. Eur mažesnis nei gyvybės draudimo įmonių. Viena ne gyvybės draudimo bendrovė dirbo nuostolingai.

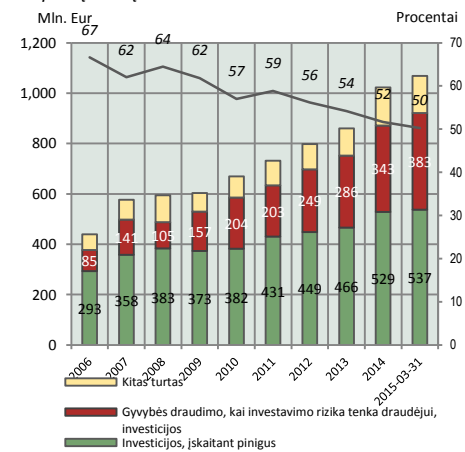
Lyginant 2015 ir 2014 m. pirmaisiais ketvirčiais uždirbtą pelną ir įvertinant, kuri įmonės veiklos sritis buvo pelningesnė, pastebima atvirkštinė pelno struktūra. Šiais metais didžiąją dalį pelno – 6,9 mln. Eur – draudimo įmonės uždirbo iš investicinės veiklos, o teigiamas draudimo veiklos rezultatas tesudarė 3,1 mln. Eur. Beveik visą pelną iš draudimo veiklos uždirbo gyvybės draudimo paslaugas teikiančios įmonės. Praėjusių metų pirmąjį ketvirtį du trečdaliai pelno buvo uždirbti iš draudimo veiklos. Žemas draudimo veiklos rezultatas leidžia daryti išvadą apie augančią konkurenciją tarp draudikų, ji ypač aktuali tarp ne gyvybės paslaugas teikiančių draudikų. Draudimo veikla buvo nuostolinga trims bendrovėms, o investicinė veikla – tik vienai iš jų. Aukštą investuoto turto grąžą lėmė nerealizuotasis pelnas, gautas iš draudimo bendrovių ankstesniais laikotarpiais įsigytų didesnio pelningumo investicinių produktų.

2015 m. kovo 31 d. draudimo įmonių turtas sudarė 1,068 mlrd. Eur, t. y. jis buvo 22 proc. didesnis nei prieš metus. Per metus išaugusias turto apimtis lėmė Lenkijos draudimo įmonės PZU S.A. 2014 m. antroje pusėje investuotos lėšos siekiant plėsti UAB DK „PZU Lietuva“ vykdomą veiklą kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse (UAB DK „PZU Lietuva“ įsigijo Danijos draudimo įmonės „Codan Forsikring A/S“ filialą Estijoje). Palyginti su 2014 m. pabaiga, draudimo įmonių turtas išaugo tik 4,4 proc. Didžiąją draudimo įmonių turto dalį sudaro investicijos – 920,6 mln. Eur (86,2 %). Draudimo įmonių investicijos pagal ekonominę kilmę skirstomos į įmonės investicijas ir draudėjų lėšas, pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis patikėtas valdyti įmonėms, paprastai vykdančioms gyvybės draudimo veiklą. Draudėjų lėšos, patikėtos valdyti draudimo įmonėms, 2015 m. kovo 31 d. sudarė 383,5 mln. Eur, t. y. daugiau kaip pusė viso gyvybės draudimo įmonių valdomo turto. Įmonių investicijos, kuriomis dengiami tradiciniai draudimo techniniai atidėjiniai ir nuosavas kapitalas bei kiti įsipareigojimai, 2015 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje sudarė 537,1 mln. Eur. Šių investicijų dalis, palyginti su visu draudimo įmonių turto, dėl gyvybės draudimo, kai investavimo rizika tenka draudėjui, investicijų spartesnio augimo pastoviai mažėja.

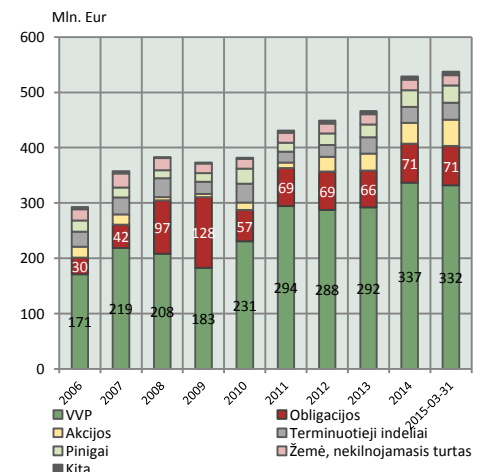
9 pav. Draudimo įmonių veiklos rezultatų kaita

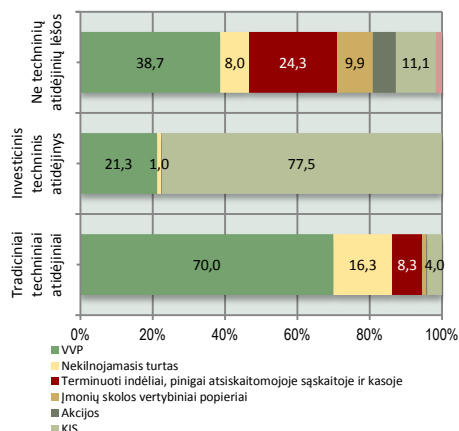
10 pav. Įmonių turto struktūros kaita

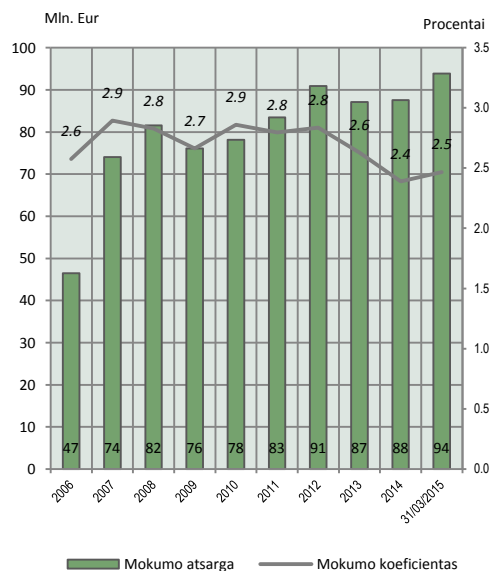
11 pav. Įmonių investicijų struktūros kaita

12 pav. Draudimo įmonių investicijos pagal finansavimo šaltinius 2015 m. kovo 31 d.

13 pav. Įmonių mokumo atsargos ir koeficiento kaita

Per dešimt metų įmonių investicinio portfelio struktūra (neįskaitant draudėjų patikėtų valdyti lėšų) kito minimaliai – didžioji lėšų dalis tradiciškai investuojama į vyriausybės vertybinius popierius (2015 m. kovo 31 d. – 62 %). Tačiau, palyginus paskutinių dviejų ataskaitinių ketvirčių duomenis, ženkliai išaugo investicijos į kintamojo pajamingumo vertybinius popierius (akcijos ir KIS) – nuo 38,0 mln. Eur 2014 m. gruodžio 31 d. iki 47,3 mln. Eur 2015 m. kovo 31 d. Įmonės, siekdamos didesnės grąžos, investavo daugiausia nuosavas lėšas, kurių investavimui nėra taikomi teisės aktų reikalavimai.

Pagal investicinio gyvybės draudimo sutartis gyvybės draudimo įmonėms patikėtų valdyti draudėjų lėšų didžioji dalis 2015 m. kovo 31 d. buvo investuota į kolektyvinio investavimo subjektus – 297,3 mln. Eur, arba 77,5 proc. visų lėšų. Tai rodo draudėjų siekį prisiimti daugiau rizikos tikintis didesnės grąžos.

Didžiausias diversifikavimo lygmuo pasiektas investuojant įmonių lėšas, kurios liko įvykdžius įsipareigojimus dengti techninius atidėjinius. Šių lėšų pasiskirstymo struktūroje dėl komercinių bankų mokamų ypač mažų palūkanų mažėja terminuotųjų indėlių dalis, bet atitinkamai auga lėšų, investuotų į kintamojo pajamingumo investicinius produktus – akcijas ir kolektyvinio investavimo subjektus, dalis.

Vienas iš pagrindinių draudimo rinkos finansinio stabilumo rodiklių yra mokumo atsarga arba santykinė jo išraiška – mokumo koeficientas, rodantis, ar draudimo įmonės turi pakankamai nuosavų lėšų nenumatytiems ir skaičiuojant techninius atidėjinius neįvertintiems nuostoliams padengti. 2015 m. kovo 31 d. draudimo įmonių mokumo koeficientas buvo 2,5, gyvybės draudimo įmonių – 3,1, ne gyvybės – 2,1 (iš penkių ne gyvybės draudimo įmonių tik trys vykdo aktyvią draudimo veiklą). Mokumo koeficiento absoliučioji reikšmė – mokumo atsarga – 2015 m. kovo 31 d. buvo 93,8 mln. Eur. Bendras rinkos mokumo koeficientas per ketvirtį išaugo minimaliai – 0,1 proc. punktu, vertine išraiška mokumo atsarga išaugo 6,3 mln. Eur, o tai rodo, kad rinka yra finansiškai stabili. Mokumo koeficiento dydį reglamentuojantys teisės aktai įpareigoja įmones išlaikyti šį rodiklį ne mažesnę nei 1. Pažymėtina, kad visos draudimo įmonės šį reikalavimą vykdo.